

LIBRARIA DELFIN

Prof. Mariana BADEA

Nepoților mei,
Ana și Vlad

EXERCIIII
de
GRAMATICĂ ACTUALIZATĂ

Explicate și rezolvate

pentru elevi

Lucrare realizată în conformitate cu
PROGRAMA PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL

(DOOM 3)

BUCUREȘTI, 2022

VOCABULARUL

CAPITOLUL I

VOCABULAR și FONETICĂ

Cerințe

Răspunsuri

p.7

p.14

CAPITOLUL al II-lea

SEMANTICA

Cerințe

Răspunsuri

18

30

CAPITOLUL al III-lea

SILABA și DESPĂRTIREA ÎN SILABE

Cerințe

Răspunsuri

41

44

CAPITOLUL al IV-lea

PUNCTUAȚIA

Cerințe

Răspunsuri

47

52

CAPITOLUL al V-lea

ÎMBOGĂȚIREA VOCABULARULUI

Cerințe

Răspunsuri

56

62

CAPITOLUL al VI-lea

FAMILIA LEXICALĂ și CÂMPUL LEXICAL

Cerințe

Răspunsuri

68

72

MORFOLOGIA

CAPITOLUL al VII-lea

VERBUL

Cerințe

Răspunsuri

77

87

CAPITOLUL al VIII-lea

SUBSTANTIVUL și ARTICOLUL

Cerințe

Răspunsuri

99

109

	CAPITOLUL al IX-lea	
<u>PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL</u>		
Cerințe		119
Răspunsuri		134
	CAPITOLUL al X-lea	
<u>ADJECTIVUL</u>		
Cerințe		149
Răspunsuri		155
	CAPITOLUL al XI-lea	
<u>NUMERALUL CARDINAL ȘI NUMERALUL ORDINAL</u>		
Cerințe		163
Răspunsuri		169
	CAPITOLUL al XII-lea	
<u>ADVERBUL</u>		
Cerințe		179
Răspunsuri		184
	CAPITOLUL al XIII-lea	
<u>PREPOZIȚIA</u>		
Cerințe		193
Răspunsuri		196
	CAPITOLUL al XIV-lea	
<u>CONJUNCȚIA</u>		
Cerințe		201
Răspunsuri		204
	CAPITOLUL al XV-lea	
<u>INTERJECȚIA</u>		
Cerințe		208
Răspunsuri		210
	SINTAXA	
	<u>SINTAXA PROPOZIȚIEI</u>	
	CAPITOLUL al XVI-lea	
<u>ENUNȚUL ȘI PROPOZIȚIA</u>		
Cerințe		214
Răspunsuri		216

CAPITOLUL al XVII-lea

PREDICATUL și NUMELE PREDICATIV

Cerințe	220
Răspunsuri	225

CAPITOLUL al XVIII-lea

SUBIECTUL

Cerințe	234
Răspunsuri	238

CAPITOLUL al XIX-lea

ATRIBUTUL și APOZIȚIA

Cerințe	243
Răspunsuri	245

CAPITOLUL al XX-lea

COMPLEMENTELE NECIRCUMSTANȚIALE:

COMPLEMENTUL DIRECT, COMPLEMENTUL INDIRECT, COMPLEMENTUL PREPOZIȚIONAL, COMPLEMENTUL DE AGENT

Cerințe	249
Răspunsuri	253

CAPITOLUL al XXI-lea

CIRCUMSTANȚIALELE

Cerințe	262
Răspunsuri	264

CAPITOLUL al XXII-lea

SINTAXA PROPOZIȚIEI - RECAPITULARE

Cerințe	270
Răspunsuri	276

SINTAXA FRAZEI

CAPITOLUL al XXIII-lea

COORDONAREA și SUBORDONAREA

Cerințe	281
Răspunsuri	282

CAPITOLUL al XXIV-lea

PROPOZIȚIA PREDICATIVĂ și PROPOZIȚIA SUBIECTIVĂ

Cerințe	283
Răspunsuri	285

CAPITOLUL al XXV-lea

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ ȘI PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ APOZITIVĂ

Cerințe	290
Răspunsuri	292

CAPITOLUL al XXVI-lea

PROPOZIȚII SUBORDONATE NECIRCUMSTANȚIALE:

COMPLETIVĂ DIRECTĂ, COMPLETIVĂ INDIRECTĂ, COMPLETIVĂ PREPOZIȚIONALĂ

Cerințe	295
Răspunsuri	299

CAPITOLUL al XXVII-lea

PROPOZIȚII SUBORDONATE CIRCUMSTANȚIALE:

CIRCUMSTANȚIALA DE LOC, CIRCUMSTANȚIALA DE TIMP, CIRCUMSTANȚIALA DE MOD, CIRCUMSTANȚIALA DE CAUZĂ, CIRCUMSTANȚIALA DE SCOP, CIRCUMSTANȚIALA CONDIȚIONALĂ, CIRCUMSTANȚIALA CONCESIVĂ, CIRCUMSTANȚIALA CONSECUTIVĂ

Cerințe	305
Răspunsuri	312

TESTE RECAPITULATIVE

Cerințe	324
Răspunsuri	345

- **DOOM-3 ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE** 369
- **MIC DICȚIONAR DE:** 373

PLEONASME

SINONIME

ANTONIME

OMONIME

PARONIME

OMOGRAFE

OMOFONE

NEOLOGISME

Câteva neologisme care încep cu litera „i” și numesc trăsături morale

CAPITOLUL al IV-lea PUNCTUAȚIA

1) Punctuația este:

- a - obligația de notare a punctului;
- b - sistem de semne convenționale;
- c - sistem de semne morfologice;
- d - sistem de semne sintactice.

2) Identificați variantele care cuprind exclusiv semnele ortografice:

- a - apostrof, virgulă, bara oblică;
- b - cratimă, linia de pauză, punctul;
- c - punct și virgulă, ghilimele, virgulă;
- d - toate variantele.

3) Se dau următoarele variante:

- a - punctul, semnul întrebării, ghilimelele;
- b - semnul exclamării, linia de dialog, virgulă;
- c - punctul și virgulă, ghilimelele, două puncte;
- d - punctele de suspensie, linia de pauză, parantezele.

Identificați variantele care cuprind numai semnele de punctuație, nu și cele ortografice:

- a) și c)
- b) și d)
- niciuna
- toate

4) Punctul este semnul de punctuație care se notează:

- a - după o propoziție asertivă;
- b - după un titlu;
- c - după abrevierea punctelor cardinale;
- d - în toate aceste cazuri.

5) Punctul este semnul ortografic care se folosește:

- a - în scrierea cuvintelor prescurtate;
- b - după abrevierea unităților de măsură;
- c - în scrierea denumirii instituțiilor;
- d - în toate aceste situații.

**CAPITOLUL al IX-lea
PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL****1) Identificați formele clitice ale pronumelor personale, precizați-le funcția sintactică și cazul.**

- a - *Îți precizez că temele de vacanță pe care ni le-a dat sunt dificile.*
- b - *Pe Ioana o doare mâna numai când scrie temele.*
- c - *Să-mi spui secretul despre examen.*
- d - *Să nu îmi iei pixul roșu.*
- e - *Lor le place la munte.*
- f - *Mi ți l-a trântit și mi ți l-a băgat în pământ până la gât.*
- g - *De teamă, a luat-o la goană.*
- h - *Îmi bate cineva la ușă.*
- i - *Dacă vrea să vină, n-are decât s-o facă.*

2) Precizați funcția sintactică și cazul pronumelor omonime din următoarele perechi de exemple:

- a - *Vă spun sincer că sunteți prefereatul meu.*
- a - *Antrenorul vă apreciază numai pe voi.*
- b - *Mihai a dorit ieri doar cartea-mi.*
- b - *Mi-a cerut ieri cartea de matematică.*
- c - *Ne aduceți mâine testele?*
- c - *Azi, ne anunță ziua venirii la școală.*
- d - *Creioanele lui sunt în penar.*
- d - *Lui i-am spus secretul meu.*

3) Identifică toate formele pronominale din enunțurile următoare, precizându-le funcția sintactică.

- 1. *I-am telefonat Mihaelei, ca să mergem împreună în parc.*
- 2. *Dumneavoastră ați plecat mai repede de la festivitate.*
- 3. *Am văzut pe cineva alergând spre poartă.*
- 4. *Pentru că n-ai fost acasă, am dat cartea alor tăi.*
- 5. *Ieri, n-am observat nimic important în clasă.*
- 6. *Ioana a poposit lângă o fântână arteziană a cărei apă era colorată.*
- 7. *Claudia și George sunt prietenii celorlalți.*
- 8. *Câte pagini ai citit astăzi?*
- 9. *A învins toate piedicile și neînțelegerile familiale.*
- 10. *Nimeni n-a observat greșelile.*

4) Analizați exclusiv morfologic pronumele din textul următor:

„De te-ating, să feri în lături,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă știi a lor măsură;
Zică toți ce vor să zică
Treacă-n lume cine-o trece
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece.”

(Mihai Eminescu - „Glossă”)

CAPITOLUL al XXII-lea SINTAXA PROPOZIȚIEI - RECAPITULARE -

1) Scrieți felul următoarelor propoziții/ enunțuri:

- *Nu Mihaela m-a supărat.
- *N-a venit nici azi.
- *Ne-a informat că Ioana va pleca mai devreme.
- *-- Ce sport practici? (Baschet)
- *Aș vrea un telefon nou.
- *Dana a plecat pentru nu știu câte zile.
- *Nu m-am putut stăpâni ^{1/} să nu o caut ^{2/}.
- *Fructele sunt proaspete, dulci și aromate.
- *Ce trening modern!
- *Nu mai plec la munte.

2) Identificați predicatele din enunțurile următoare, precizând modul și timpul verbelor.

- a - Mihaela ar vrea la patinaj.
- b - Filmul este distractiv.
- c - Firește/ că plecăm.
- d - Nani, nani, draga mea!
- e - Și-a dat seama că minți.
- f - Gelu rămâne istețul clasei
- g - Hai la cinema.
- h - Popescu a ieșit inginer.
- i - Floarea este în ghiveci.
- j - Așa ceva nu înseamnă mare lucru.
- k - George devine invidios
- l - Tramvaiul a ajuns în stație.
- m - Elena a ajuns profesoară.
- n - Ștefan nu a însemnat toate temele.

3) Marcați variația corectă a termenului subliniat în enunțul: **Cum** are obiceiul să exagereze, e bine să nu-l crezi.

- a - circumstanțial de cauză/ adverb relativ de mod cu valoare cauzală;
- b - conjuncție subordonatoare cauzală/ fără funcție sintactică;
- c - subiect/ adverb relativ;
- d - altă interpretare.

4) Fie enunțul: *Avem mari speranțe în ceea ce privește investițiile străine.*

Construcția subliniată se compune din:

- a - predicat+ subiect + complement direct;
- b - locuțiune prepozițională + complement indirect;
- c - pronume relativ + predicat + subiect;
- d - altă interpretare.

DOOM-3 ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Apărut la finele anului 2021, DOOM-3 cuprinde 62.000 de CUVINTE, peste 3.600 de articole noi față de DOOM-2, din 2005. Termenii nou introduși sunt marcați cu semnul +. Actuala ediție este revăzută integral și adăugită substanțial față de cea precedentă. Destinat „publicului larg, cu precădere școlar”, dicționarul ține cont de „anumite interpretări din noile gramatici - din GALR și GLRG, și, parțial, din GBLR (...) așa cum se predă acum în învățământul de cultură generală”.

La o primă consultare a dicționarului, am constatat câteva erori de corectură:

● În **CUPRINS**, la unele cuvinte a fost adăugată la final litera „c”: „locuțiunilec”, „cuvintec”, „sintacticec”, „verbalec”. Greșeala este minoră, se poate întâmpla, dar nu când este o carte academică de limba română, care beneficiază, probabil, de corectori profesioniști.

1.7. Substantive și locuțiuni substantive	202
7.10. Verbe și locuțiuni verbalec	204
8. Grupurile de cuvintec	207
9. Locuțiunilec	208
10. Informații sintacticec	209
11. Exemplele	209
12. Abrevierile	209
13. Trimiterile	210
DICTIONARUL	213
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	1141
ANEXE	1148

● Termenul **PROCRASTINARE** (tergiversare, amânare de pe o zi pe alta) este scris greșit - **procastinare** - chiar fără litera „R” care face parte din radicalul latin: „*cras, crastino*” = *mâine*. Cred că a fost scris greșit din neștiință, nu din neatenție, pentru că este așezat în Dicționar acolo unde este locul său alfabetic, fără „R”-ul din interiorul cuvântului.

CÂTEVA NOUTĂȚI ÎN DOOM-3

● MORFOLOGIE (selectiv):

- locuțiuni adjectivale: **+ce fel de**; adverbiale: **+șleau (pe ~)**; conjuncționale: **+astfel că**; interjecționale: **+ei bine**; prepoziționale: **+stânga (în/la ~)**; pronominale: **+cine știe ce/cine**; substantivale: **+bătaie de cap**; verbale: **+bate joc (a-și ~)**.
- (mini) serii: **+Rac** (zodie), **+Racul** (constelație);
- omografe: **+scăpăta (a~)** (a apune); **+scăpăta (a~)** (a sărăci);
- perechi de cuvinte scrise cu literă inițială mică/mare: **dumneavoastră/Domnia Voastră**;
- substantive feminine (ocupații): **dramaturgă**, alături de **dramaturg**;
- verbe cu valoare reflexivă sau/și impersonală: **+înnopta (a se~)** - „a se face noapte”; **+înnopta (a~)** - „a petrece noaptea”

- abilitate (subst.) - destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusință, istețime, îndemânare, pricepere, știință, talent, ușurință, (pop.) meșteșug, meșterie, (reg.) apucătură, (înv.) maravet, practică;
- absolut (adj., adv.) - adânc, complet, deplin, desăvârșit, perfect, profund, total, integral, suprem;
- (a) afirma (vb.) - a declara, a mărturisi, a relata, a spune, a zice, a se evidenția, a se remarca, (pop.) a cuvânta.
- (a) anula (vb.) - a abroga, a desființa, a infirma, a invalida, a suprima, a rezilia, a revoca, a desființa;
- bravură (subst.) - bărbăție, curaj, eroism, neînfricare, vitejie, cutezanță, îndrăzneală, neînfricare, temeritate, (pop.) voinicie;
- capriciu (subst.) - chef, fandoseală, fantezie, fason, fiță, maimuțareală, moft, naz, poftă, sclifoseală, toană, (pop.) scâlâmbăială, (reg.) năbădaie;
- citit (adj.) - cult, cultivat, educat, instruit, învățat, erudit, (pop.) pricopsit, știutor;
- cuviincios (adj.) - decent, politicos, respectuos, reverențios;
- desăvârșire (subst.) - perfecționare, plenitudine, perfecțiune;
- distins (adj.) - ales, deosebit, rar, superior, remarcabil, eminent, ilustru, select, stilat, manierat, politicos, aristocrat, elegant, (fam.) șic;
- dur (adj.) - rezistent, solid, tare, tenace, agresiv, bătaios, brutal, nestăpânit, violent;
- efemer (adj.) - temporar, schimbător, pieritor, trecător, vremelnice;
- (a) emoționa (vb.) - a impresiona, a înduioșa, a mișca, a tulbura, a sensibiliza;
- falsitate (subst.) - inexactitate, neadevăr, duplicitate, fățarnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie;
- (a) găzdui (vb.) - a adăposti, a primi, (pop.) a pripăși, a sălășlui;
- (a) guverna (vb.) - a cârmui, a conduce, a dirigui, a domni, a stăpâni, (pop.) a oblădui, (arh.) a ocârmui;
- harnic (adj.) - activ, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sânguincios, vrednic, zelos, (livr.) laborios.
- imaginare (subst.) - concepere, creare, elaborare, inventare, născocire, plăsmuire, scornire;
- joc (subst.) - joacă, zbenguială, zbânțuială, zburdălnicie, (sport) dispută, întrecere, meci, partidă;
- limbaj (subst.) - limbă, vorbire, grai, exprimare, stil;
- mediocru (adj.) - comun, mijlociu, potrivit, obscur, modest, redus, scăzut;
- motivație (subst.) - îndreptățire, justificare, motivare, rațiune, teme, argument, (pop.) noimă;
- nociv (adj.) - dăunător, negativ, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, stricător, vătămător, contraindicat, pernicios (livr.);
- obrăznicie (subst.) - insolență, impertinență, necuviință, neobrazare, nerușinare, aroganță, sfruntare, trufie, tupeu;
- ozonat (adj.) - oxigenat, proaspăt, purificat, salubru, bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător;
- patetic (adj.) - duios, emoționant, impresionant, înduioșător, mișcător, răscolitor, tulburător, vibrant, (arh.) simțitor;
- petiție (subst.) - cerere, memoriu (arh.) jalbă;
- precept (subst.) - învățătură, normă, principiu, regulă, povață;
- (a) raționa (vb.) - a chibzui, a cugeta, a gândi, a judeca, a medita, a reflecta;
- revoltă (subst.) - răscoală, răzmeriță, rebeliune, tevatură, revoluție;
- satisfacție (subst.) - bucurie, desfătare, mângâiere, mulțumire, plăcere;
- sfios (adj.) - rușinos, sfios, timid;
- succes (subst.) - izbândă, reușită, ispravă, victorie;
- (a) tinde (vb.) - a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pretinde, a râvni, a ținti, a visa;
- vigoare (subst.) - dinamism, energie, forță, putere, robustețe, tărie, vitalitate, vlagă, impetuozitate.